रुकुमको लोकप्रिय पत्रिका

हामी जे देख्छौं, त्यही लेख्छौं

रेखदेख

वार्षिक ग्राहक शुल्क १०००

www.rekhadekh.com

प्रेस काउन्सिल नेपालबाट 'क' वर्गमा वर्गिकृत

राष्ट्रिय साप्ताहिक

वर्ष ८ अंक ३४ रुकुम २०७९ श्रावण ३० सोमबार 15 August 2022 Monday पृष्ठ ४

रेखदेख

पत्रिकाको ग्राहक बन्नु परेमा

सूचना तथा विज्ञापन छपाई गर्नु परेमा

पत्रिका नियमित नआएमा

समाचार तथा विचार छपाई गर्नु परेमा

सम्पर्कको लागि :

९८५१२३६७१३,९८४७८७६७१३

Email-rekhadekh@gmail.com

सम्बन्ध विच्छेदसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

विभिन्न धर्म संस्कृति, रीति रिवाज अनुसार फरक-फरक तरिकाले पति पत्नीको रुपमा सम्बन्धमा बाँधिएका पुरुष र महिलाका व्यक्तिगत, पारिवारिक तथा सामाजिक लगायतका विविध कारणहरुले ...।

२

टोल शिक्षाको लागी ट्याब्लेट र स्पिकर वितरण

सिस्ने गाउँपालिकामा जस्तै भुमे गाउपालिकामा पनि ट्याब्लेट र ब्लुटुथ स्पिकर वितरण गर्ने कार्यक्रम रहेको कार्यक्रम रहेको परियोजना संयोजक रमेश कुमार गौतमले बताएका छन् ।

३

चार वर्षदेखि पोथी कछुवा मात्रै जन्मिए ?

संसारमा केवल पोथी जीवमात्रै पैदा भयो भने के होला ? यो निकै चिन्ताजनक स्थिति हो । प्राकृतिक रुपमा भाले र पोथी एक अर्काका लागि बनेका हुन् ।

४

रुकुम पश्चिममा

किन बढ्दै छ, सम्वन्ध विच्छेद ?

■ रेखदेख संवाददाता

रुकुम

रुकुम पश्चिममा सम्बन्ध विच्छेदका घटना बढिरहेका छन् । जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिमको तथ्याङ्क अनुसार गत ७ वर्षमा जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिममा झण्डै १ हजार ५ सय सम्बन्ध विच्छेदनका मुद्दा दर्ता भएका छन् ।

गत आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ देखी २०७८/०७९ सम्मको ७ वर्षको अवधिमा १ हजार ४ सय ४६ वटा सम्वन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएको जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिमको तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिमको तथ्याङ्क अध्ययन गर्दा हरेक वर्ष सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता हुने क्रम बढिरहेको छ । ७ वर्ष अगाडि अर्थात गत आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा १६७ वटा सम्बन्ध विच्छेदका मुर्दा अदालतमा दर्ता भएकोमा ७ वर्ष पछाडि अर्थात गत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा झण्डै १२० वटा मुद्दा बढेर २८७ वटा सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएका छन् ।

जसमा २३५ वटा सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा फच्छ्यौंट भएको जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिमको तथ्याङ्कले देखाएको छन् । चालू आर्थिक वर्षको लागि ५२ वटा सम्बन्ध विच्छेदनका मुद्दा जिम्मेवारी सरेको छ । उनका अनुसार पछिल्लो वर्षहरुमा सम्बन्ध विच्छेदका घटना बढीरहेका छन् । जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिममा अनुसार गत आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा २६७ वटा सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएका

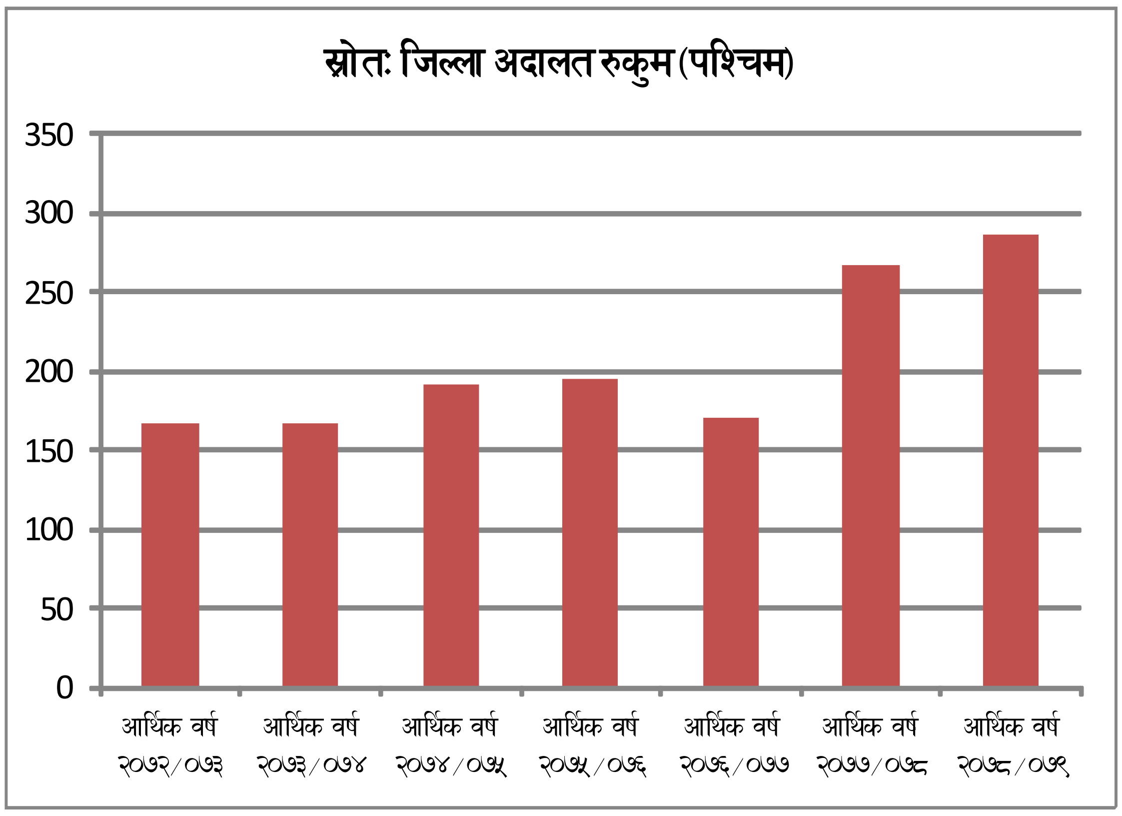

थिए । त्यस्तै गत आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा १९६ वटा सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएको जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिमले जानकारी दिएका छन् ।

त्यस्तै गत आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा १९६ दर्ता भएका छन् । त्यस्तै आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा १७१ सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएका थिए । गत आर्थिक वर्षमा २०७३/०७४ मा १६७ वटा सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएका थिए ।

विशेषगरी रुकुम पश्चिममा बैदेशीक रोजगार र बालविबाहका कारण सम्बन्ध विच्छेदका घटना बढेको छ । उनले भने, 'सम्वन्ध विच्छेदका मुख्य कारण बालबिबाह र बैदेशीक रोजगार नै हो ।' यसका साथै गरिबी, अशिक्षा चालचलन, चरित्र लगायतका आरोप लगाएर पनि सम्वन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता हुने गरेका छन् ।

अपराध न्यूनीकरणको लागि भाइरल पुलमा सिसी क्यामेरा जडान गरिने

■ रेखदेख संवाददाता

रुकुम

रुकुम पश्चिमको भाईरल पुलमा सिसी क्यामरा जडान गरिने भएको छ । रुकुम पश्चिमको मुसीकोट नगरपालिका वडा नम्बर १ को बराहटाकुरा र सल्ले जोड्ने झोलुंगे पुलमा सिसी क्यामेरा जडान गरिने भएको हो ।

सुरक्षा संवेदनशीलतालाई मध्यनजर गर्दै पुलको दुई तिर्र सिसी क्यामेरा जडान गरिने थालिएको छ । मुसीकोट नगरपालिकाको आर्थिक सहयोगमा पुलको वारीपारी २ वटा सिसी क्यामेरा जडान गर्न थालेको जिल्ला प्रहरीका कार्यालय रुकुम पश्चिमले जानकारी दिएको छ ।

जिल्ला प्रहरी प्रमुख प्रहरी नायव उपरीक्षक विष्णुप्रसाद सोतीका अनुसार 'पुलमा हुनसक्ने अपराधिक गतिविधिलाई मध्यनजर गर्दै पुलको दुबै छेउमा सिसी क्यामेरा जडान गर्न थालिएको हो ।' यस पुलमा केही समय अगाडी जबरजस्ती करणीको प्रयास भएको थियो । यस्ता गतिविधिहरु आगामी दिनमा पनि हुनसक्ने जोखिम रहेकोले सयममै सुरक्षा सतर्कता अपनाउन लागिएको प्रहरी नायव उपरिक्षक सोतीको भनाई रहेको छ ।

रुकुम पश्चिमको सदरमुकाम खंलगा बजारको दृष्यावलोकन गर्न यस क्षेत्रमा दैनिक एक हजार बढी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरुको आगमन हुने गरेको छ । विद्युतको अभाव हुन नदिनका लागि व्याट्री व्याकअप सहित सिसी क्यामेरा जडान गर्न लागिएको छ । यसको निगरानी जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुकुम पश्चिमले गर्न छ । सिसी क्यामेरा जडान गरिएपछि पुलमा हुने गतिविधिलाई निगरानी गर्न सहज हुने र यसले अप्रिय घटना हुनबाट रोक्ने अपेक्षा गरिएको जनाएको छ ।

मिटरब्याज पीडितलाई भदौ ५ गतेसम्म उजुरी दर्ता गर्न आग्रह

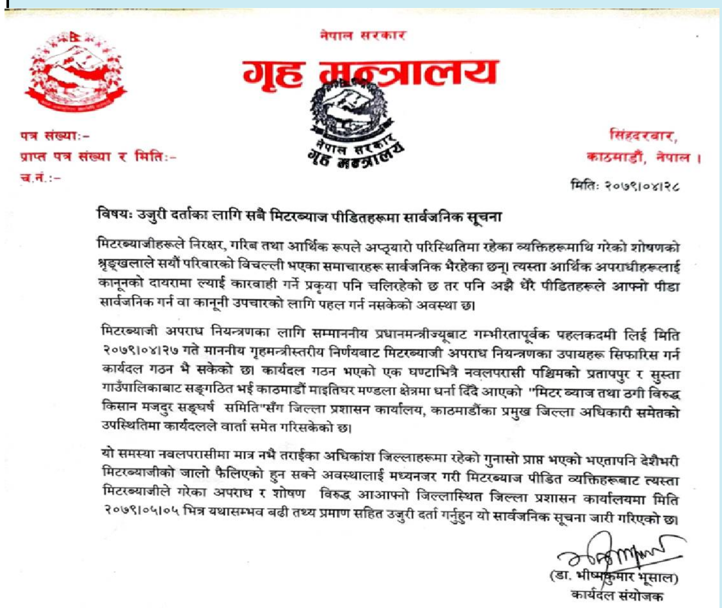

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

पत्र संख्या:-
प्राप्त पत्र संख्या र मिति:-
च.नं.:-

सिंहदरबार,
काठमाडौं, नेपाल ।

मिति: २०७९।०४।२८

विषय: उजुरी दर्ताका लागि सबै मिटरब्याज पीडितहरूमा सार्वजनिक सूचना

मिटरब्याजीहरूले निरक्षर, गरिब तथा आर्थिक रूपले अप्ठ्यारो परिस्थितिमा रहेका व्यक्तिहरूमाथि गरेको शोषणको श्रृङ्खलाले सयौं परिवारको विचल्ली भएका समाचारहरू सार्वजनिक भैरहेका छन्। त्यस्ता आर्थिक अपराधीहरूलाई कानूनको दायरामा ल्याई कारवाही गर्ने प्रकृया पनि चलिरहेको छ तर पनि अझै धैरै पीडितहरूले आफ्नो पीडा सार्वजनिक गर्न वा कानूनी उपचारको लागि पहल गर्न नसकेको अवस्था छ।

मिटरब्याजी अपराध नियन्त्रणका लागि सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट गम्भीरतापूर्वक पहलकदमी लिई मिति २०७९।०४।२७ गते माननीय गृहमन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट मिटरब्याजी अपराध नियन्त्रणका उपायहरू सिफारिस गर्न कार्यदल गठन भै सकेको छ। कार्यदल गठन भएको एक घण्टाभित्रै नवलपरासी पश्चिमको प्रतापपुर र सुस्ता गाउँपालिकाबाट सङ्गठित भई काठमाडौं माइतिघर मण्डला क्षेत्रमा धर्ना दिँदै आएको "मिटर ब्याज तथा ठगी विरुद्ध किसान मजदुर सङ्घर्ष समिति"सँग जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंका प्रमुख जिल्ला अधिकारी समेतको उपस्थितिमा कार्यदलले वार्ता समेत गरिसकेको छ।

यो समस्या नवलपरासीमा मात्र नभै तराईका अधिकांश जिल्लाहरूमा रहेको गुनासो प्राप्त भएको भएतापनि देशैभरी मिटरब्याजीको जालो फैलिएको हुन सक्ने अवस्थालाई मध्यनजर गरी मिटरब्याज पीडित व्यक्तिहरूबाट त्यस्ता मिटरब्याजीले गरेका अपराध र शोषण विरुद्ध आआफ्नो जिल्लास्थित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा मिति २०७९।०५।०५ भित्र यथासम्भव बढी तथ्य प्रमाण सहित उजुरी दर्ता गर्नुहुन यो सार्वजनिक सूचना जारी गरिएको छ।

(डा. भीष्मकुमार भूसाल)
कार्यदल संयोजक

■ रेखदेख संवाददाता

रुकुम

सरकारले देशैभरका मिटर ब्याज पीडितहरुलाई भदौ ५ गतेसम्म उजुरी दर्ता गर्न आग्रह गरेको छ । न्याय खोज्दै राजधानी आएका मिटर ब्याजपीडितहरु शुक्रबार कीर्तिपुरमा । सुदखोरबाट ठगिएका पश्चिम नवलपरासीका उनीहरु नौ दिनदेखि माइतीघरमा धर्नामा छन् । तराईका अधिकांश जिल्लाबाट मिटरब्याज पीडितहरुको गुनासो आएको भएपनि देशैभरि मिटरब्याजको जालो फैलिएको हुन सक्ने अवस्थालाई मध्यनजर गरी मिटरब्याज पीडितबाट त्यस्ता मिटर ब्याजीले गरेका अपराध र शोषणविरुद्ध आ-आफ्नो जिल्लास्थित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा ५ गतेसम्म तथ्य प्रमाणसहित उजुरी दर्ता गर्न आग्रह गरिएको हो । मिटरब्याजीहरूले निरक्षर, गरिब तथा आर्थिक रुपले अप्ठ्यारो परिस्थितिमा रहेका व्यक्तिहरूमाथि गरेको शोषणको श्रृङ्खलाले सयौं परिवारको बिचल्ली भएका समाचारहरू सार्वजनिक भइरहेका छन् । त्यस्ता आर्थिक अपराधीहरूलाई कानुनको दायरामा ल्याई कारबाही गर्ने प्रकृया पनि चलिरहेको छ तर पनि अझै धेरै पीडितहरूले आफ्नो पीडा सार्वजनिक गर्न वा कानुनी उपचारको लागि पहल गर्न नसकेको अवस्था रहेको गृहमन्त्री स्तरीय निर्णयबाट मिटरब्याजी अपराध नियन्त्रणका उपायहरू सिफारिस गर्न बनेको कार्यदलयले जनाएको छ । मिटर ब्याजी अपराध नियन्त्रणका लागि प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको पहलमा २७ गते उक्त कार्यदल गठन भएको हो । कार्यदल गठन भएको नवलपरासी पश्चिमको प्रतापपुर र सुस्ता गाउँपालिकाबाट संगठित भई काठमाडौं माइतिघर मण्डला क्षेत्रमा धर्ना दिँदै आएको "मिटर ब्याज तथा ठगीविरुद्ध किसान मजदुर सङ्घर्ष समिति'सँग जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंका प्रमुख जिल्ला अधिकारी समेतको उपस्थितिमा कार्यदलले वार्ता समेत गरिसकेको कार्यदलले जनाएको छ ।

राष्ट्रपति भण्डारीद्वारा नागरिकता विधेयक फिर्ता

■ रेखदेख संवाददाता

रुकुम

राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले नागरिकता विधेयक फिर्ता गरेकी छन् । आइतवार साँझ उक्त विधेयक फिर्ता गरेको राष्ट्रपति कार्यालयका प्रवक्ता सागर आचार्यले जानकारी दिए । संवैधानिक व्यवस्था अनुसार सोमबारसम्मम राष्ट्रपति भण्डारीले प्रमाणीकरण वा फिर्ता गर्ने समय थियो । 'राष्ट्रपति श्रीमती विद्यादेवी भण्डारीज्यूसमक्ष प्रतिनिधि सभाका सम्माननीय सभामुखज्यूबाट प्रमाणित भई नेपालको संविधानको धारा ११३ को उपधारा (२) बमोजिम प्रमाणीकरणका लागि पेश हुन आएको नेपाल नागरिकता ऐन, २०६३ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयकमा नेपालको संविधान बमोजिम नागरिकता प्राप्ति सम्बन्धी विषयमा संघीय संसदबाट पुनर्विचार हुन आवश्यक देखिएकाले नेपालको संविधानको धारा ११३ को उपधारा (३) बमोजिम सन्देशसहित यो विधेयक सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूले प्रतिनिधि सभामा फिर्ता पठाउनु भएको छ ।' राष्ट्रपति कार्यालयद्वारा जारी विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।

संघीय संसद्बाट पारित विधेयक प्रमाणीकरणका लागि साउन १५ गते राष्ट्रपति कार्यालय पठाइएको थियो । प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेकपा एमालेसहित राजनीतिक दल र नागरिक समूहले विधेयक फिर्ता पठाउन माग गरिरहेका थिए ।

रेखदेखको ग्राहक बन्न

रुकुम (पश्चिम) :
९८४७८७६७१३
९८१०९२५१७९

रुकुम (पूर्व) :
९८६९९८३२२८
९८२४५२०१०९

बहुउद्देश्यीय सेवा सम्पर्क प्रा.लि.
९८४४९१७४८५

'बाटो कहाँ जान्छ , त्यहा नजानुहोस् बरू त्यहाँ जानुहोस् जहाँ कुनै बाटो छैन र छाप छोड्नुहोस् ।' - राल्फ वाल्डो एमर्सन

सम्पादकीय

स्थानीय सरकार घर आँगनको सरकार

सिंहदरबारको अधिकार गाउँ-गाउँमा पुगेको छ । एकात्मक राज्य प्रणाली भंग भएर विकेन्द्रकृत शासन प्रणाली लागू भईरहेको छ । देशमा अहिले तीन तहका सरकार छन् । स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकार । जनताको घर आगँनमै पुगेको स्थानीय सरकारप्रति नागरिकका धेरै आशा अपेक्षा रहेका छन् । विशेषगरी गाँस, बास, कपास, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र जनताका आधारभुत आवश्यकताहरु परिपुर्ति गर्ने स्थानीय सरकारको दायित्व हो भने नागरिकको अपेक्षा पनि यहि नै हो । तर स्थानीय सरकारले जनताको आशा अपेक्षा बुझ्न नसक्दा स्थानीय सरकारप्रति जनताको बितृष्णा जागेको छ । स्थानीय सरकारले नियमसंगत काम नगर्नु, चर्को कर अशुल्नु, आम नागरिकको भावना भन्दा पार्टी र कार्यकर्तामुखी जनप्रतिनिधी हुनु, बजेटमा असमान वितरण हुनु, महँगी, कालोबजारी बढ्नु जस्ता कारणले स्थानीय सरकारप्रति जनताको आक्रोश बढेको हो । यति भन्दा गर्दा स्थानीय सरकारबाट राम्रो काम केही भएका छैनन् त ? त्यसो भने पक्कै होईन, धेरै राम्रा काम पनि भएका छन् । जनताले सुविधा पनि पाएका छन् । तर जनताको अपेक्षा अनुसार काम भएका छैनन् । नयाँ व्यवस्था, बिना अनुभवका जनप्रतिनिधी, समन्वय र सहकार्य भन्दा शासक बन्ने प्रबृति, जनताप्रति उत्तदायित्व नहुँनु जस्ता कार्यप्रति जनताको बितृष्णा जागेको हो । त्यसैले स्थानीय सरकारले जनताको आवश्यकता अनुसार काम गर्नु अहिलेको आवश्यकता हो । यदि जनताको भावना अनुरुप काम गर्न सकेन भने संघीय व्यवस्थामै प्रश्न चिन्ह खडा हुन सक्छ । त्यसैले स्थानीय सरकार र जनप्रतिनिधीले जनभावना अनुसार काम गर्नु पर्दछ ।

रेखदेख

पाठक वर्गमा अनुरोध

तपाईहरुलाई रेखदेख साप्ताहिक पत्रिकामा प्रकाशित सामाग्रीहरु कस्तो लाग्छ ? पत्रिकालाई थप जनमूखी बनाउन के गर्नुपर्ला ? साथै पत्रिकामा लेख-रचना, प्रतिक्रिया सल्लाह सुझावको साथै सूचना तथा विज्ञापन छाप्नु परेमा सम्पर्कको लागि मोवाईल ९८४७८७६७१३, ९८५१२३६७१३ ईमेल : prabir.rukum@gmail.com वा rekhadekh@gmail.com मा पठाउनुहोला । सम्पादक

सम्बन्ध विच्छेदसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र वर्तमान समाज एक विश्लेषण

विष्णुप्रसाद पौडेल
तहसिलदार, रुकुम जिल्ला अदालत

विभिन्न धर्म संस्कृति, रीति रिवाज अनुसार फरक-फरक तरिकाले पति पत्नीको रुपमा सम्बन्धमा बाँधिएका पुरुष र महिलाका व्यक्तिगत, पारिवारिक तथा सामाजिक लगायतका विविध कारणहरुले गर्दा उक्त पति पत्नी,को सम्बन्ध टुङ्गिनु, छुट्टिनु तथा सोको निरन्तरता तथा दिगोपना कायम गर्न नसक्नु नै समष्टीनमा वैवाहिक सम्वन्धको विच्छेद हुनु हो । यसलाई अंग्रेजीमा Divorce, हिन्दीमा "तलाक" तथा नेपालीमा "पारपाचुके", "छोडपत्र" तथा "सम्बन्ध विच्छेद" शव्दले चिनिन्छ। जसरी विभिन्न धर्म संस्कृति रीति रिवाज अनुसार वैवाहिक सम्बन्धको शुरुवात हुन्छ, त्यसरी नै त्यसको अन्त्यका पनि आ-आफ्नै तरिका छन्। पछिल्लो कानूनी व्यवस्थाले बहुबिवाहलाई दण्डनीय बनाएपछि भने अधिकांश सम्बन्ध विच्छेद कानूनी प्रक्रियाबाट हुने गरेको देखिएको छ।

नेपालको वर्तमान कानूनमा सम्बन्ध विच्छेदको सम्बन्धमा भएका व्यवस्था

मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को परच्छेद ३, दफा ९३ देखि दफा १०४ सम्म सम्बन्ध विच्छेद सम्बन्धी व्यवस्था छ। जसमा देहायबमोजिमको व्यवस्था गरिएको छ:

दफा ९३ मा पति-पत्नी दुवैले चाहेमा जहिलेसुकै पनि मञ्जुरीमा सम्बन्ध विच्छेद गर्न सक्ने व्यवस्था छ। दफा ९४ र ९५ मा एक अर्काको मञ्जुरी नभए पनि पति वा पत्नी्ले आ-आफ्नो् तरिकाले सम्बपन्ध विच्छेद गर्न सक्नेञ व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ९६ मा सम्बन्ध सम्बन्ध विच्छेद गर्न चाहने पति वा पत्नीनले सोका लागि अदालतमा निवेदन दिनुपर्ने व्यवस्था छ भने सोबमोजिम निवेदन परेमा अदालतले दुवै पक्षलाई भरसक सम्झाई बुझाई मेलमिलाप गराउनुपर्ने व्यवस्था दफा ९७ मा र सो बमोजिम सम्झाउँदा पनि पति पत्नीबीच मेलमिलाप गराउन नसकेमा र विवाह कायम राख्नुभन्दा सम्बन्ध विच्छेदद हुन उपयुक्त देखेमा अदालतले निवेदन परेको एकवर्षपछि मात्र निजहरुको सम्बन्ध विच्छेद गरिदिने व्यवस्था दफा ९८ मा गरेको छ। प्रस्तुत कानूनी व्यवस्था हेर्दा सम्बन्ध विच्छेदका लागि १ वर्षको cooling period राखी सो समयावधिमा पति-पत्नीसको सम्बन्धमा सुधार आउन सक्ने् अपेक्षा कानूनले गरेको छ। १ वर्षको cooling period मा राख्दा पनि सम्बन्ध विच्छेद गर्ने पूर्वाअवस्थामा कुनै परिवर्तन नआएमा र सम्बन्ध विच्छेद नै गरिछाड्ने मनस्थितिमा रहेका पति-पत्नी को सम्बन्ध विच्छेद गर्नुअघि पतिको कारणबाट सम्बन्ध विच्छेद हुने अवस्थामा पत्नी ले माग गरेमा अदालतले पति पत्नीअबीच अशवण्डा गराइदिनुपर्ने र यसरी अंशवण्डा गर्दा लामो समय लाग्ने देखिएमा अंशवण्डा नभएसम्मको लागि पतिको सम्पत्ति र आयस्ताका आधारमा पतिबाट पत्नीालाई मासिक खर्च भराइदिन सक्ने व्यवस्था ऐनको दफा ९९ मा उल्लेख गरिएको छ। तर सोही दफाको प्रतिवन्धात्मक वाक्यांशमा अशवण्डा नहुँदै त्यस्ती महिलाले अर्को विवाह गरेमा अंश नपाउने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा १०० मा सम्बन्ध विच्छेद हुने पत्नीवले अंश नलिई पतिसँग एकमुष्टा रकम वा वार्षिक तथा मासिक रकम वा खर्च भराई लिन चाहेमा अदालतले पतिको सम्पत्ति वा आम्दानीको आधारमा पत्नीथलाई सो बमोजिमको रकम वा खर्च भराइदिन सक्ने व्यवस्था छ। तर सोही दफाको प्रतिवन्धात्मक वाक्यांशमा त्यस्ती पत्नीीले अर्को विवाह गरेमा भने त्यस्तो रकम वा खर्च दिनु नपर्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी दफा १०१ मा दफा ९९ बमोजिम अंशवण्डा गर्नुपर्दा कुनै सम्पत्ति नभई पतिबाट अंश नपाएकी पत्नीफले पतिबाट खान लगाउन खर्च भराउन चाहेमा पतिको आम्दानीको आधारमा अदालतले सो बमोजिमको आदेश गर्न सक्ने व्यवस्था छ तर त्यस्ती पत्नीीले अर्को विवाह गरेमा र पतिकोभन्दा पत्नीको आम्दानी बढी भएमा भने पतिले पत्नी लाई त्यस्तो खर्च दिनु नपर्ने व्यवस्था सोही दफाको प्रतिवन्धात्मक वाक्यांशमा उल्लेख गरिएको छ। त्यसैगरी सम्बन्ध विच्छेद हुँदा पत्नी्ले पाउने अंश वा खर्चको सम्बन्धमा पति-पत्नीछबीच कुनै लिखत सहमती भएममा सोही बमोजिम हुने तर त्यस्तो सहमती नाबालकको हीत विपरीत गर्न नसकिने व्यवस्था दफा १०२ मा गरिएको छ। साथै सोही ऐनको दफा १०३ मा सम्बन्ध विच्छेद गरेकी महिलाको मृत्यु भएमा निजको सम्पत्ति निजका छोरा, छोरी भए निजहरुले र नभएमा पूर्व पतिबाट पाएको सम्पत्ति त्यस्ता पतिले र अन्य सम्पत्ति माइतीपट्टीका हकवालाले पाउने व्यवस्था छ। र अन्त्यमा दफा १०४ मा सम्बन्ध विच्छेदको लागि मुद्दा गर्नुपरेको कारण उत्पन्न् भएको मितिले वा थाहा पाएको मितिले ३ महिनाभित्रै सोका लागि अदालतमा निवेदन दिनुपर्ने गरी हदम्यादको समेत स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ।

रुकुम जिल्ला अदालतमा दायर भएका सम्बन्ध विच्छेदसम्बन्धी मुद्दाको अवस्था:

रुकुम जिल्ला अदालतको आ.व. ०७६/७७ र ०७७/७८ समेतको बार्षिक प्रतिवेदन अनुसार सो अदालतमा आ.व.०७६/७७ मा दर्ता भएका कूल ३७२ थान मुद्दामध्ये १९३ थान अर्थात ५१.८८ प्रतिशत र आ.व. ०७७/७८ मा दर्ता भएका कूल ३४५ थान मुद्दामध्ये २६७ थान अर्थात ७७.३९ प्रतिशत सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ। त्यसैगरी चालू आ.व. ०७८/७९ को असार मसान्तसम्म अघिल्लो आ.व. ०७७/७८ को जिम्मेवारी सरेका र नयाँ दर्ता भएका कूल ६६० थान मुद्दाहरुमध्ये २८७ थान अर्थात ४३.४८ प्रतिशत सम्बन्ध विच्छेद सम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएकोमा २३५ थान फर्छ्यौट भई ५२ थान सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दा फर्छ्यौट हुन बाँकी रहेको देखिन्छ। पछिल्लो समयमा सम्बन्ध विच्छेदको लागि अदालतमा आउने यस किसिमको संख्यात्मक वृद्धि रुकुम जिल्लामा मात्रै नभएर अन्य जिल्लामा पनि रहेको देखिएको छ। यसरी दिनानुदिन अदालतमा सम्बन्ध विच्छेदका मुद्दाहरु थपिनुका कारणहरु के होलान? किन व्यक्तिहरु जीवनको उत्तरार्धमा आइसकेपछि पनि सम्बन्ध विच्छेदका लागि वाध्य भइरहेका छन् ? यसका विविध कारणहरु हुन सक्लान्। जसमा केही व्यक्त छन् त कैयन अव्यक्त। अदालतमा दायर हुन आएका अधिकांश मुद्दाहरुमा देखिएका त्यस्ता समान कारणहरु देहायबमोजिम देखिएका छन् ।

(क)महिलाको तर्फबाट दायर भएका मुद्दाहरुमा देखिएका कारणहरु

- पतिले खान लगाउन नदिएको
- परिवारमा मनमुटाव भइरहेको
- पति विदेशमा रहेको तर पतिले धेरै समयसम्म पनि वास्ता नगरेको, पैसा नपठाएको
- पतिले दैनिक मादक पदार्थ खाई कुटपीट गरेको
- आफ्नो कुरामा पतिले ध्यान नदिएको
- विवाहमा दाइजो कम ल्याएको भनेर घर परिवारले हेला गरेको
- पतिले दिनुपर्ने मायाँ स्नेह नदिएको
- पतिले बाहिर बाहिर अन्य महिलासँग सम्बन्ध बनाएको
- अन्तर्जातीय विवाह गरेका कारण नस्वीकारेको
- म पनि पढ्छु, जागिर खान्छु, विदेश जान्छु, कमाउँछु भन्दा घरबाट निस्कन नदिएको
- सानै उमेरमा बाबु आमाले विहे गरिदिएको/ भागी विवाह गरेको तर अहिले पछुतो लागेको तथा पति मन नपरेको आदि..

(ख) पुरुषको तर्फबाट दायर भएका मुद्दाहरुमा

- अर्कै पुरुषसँग सम्बन्ध राखेको
- घरको सम्पत्ति अपचलन गरेको
- आफूले विदेशबाट पठाएको रकम खाई मासी अर्कैसँग बसेको
- घरमा नवसी बाहिर बाहिर हिँडेको
- दिनानुदिन झैँ-झगडा गरेको
- बाबु आमालाई हेरचाह नगरेको
- घर सल्लाह नगरी विदेश गएको
- सानै उमेरमा बाबु आमाले विहे गरिदिएको/ भागी विवाह गरेको तर अहिले पछुतो लागेको तथा पत्नीमा मन नपरेको आदि..

गौण तर महत्वपूर्ण कारण:

माथि उल्लेखित सम्वन्ध विच्छेदका विविध कारणहरुमध्ये पनि वैदेशिक रोजगारी र सञ्चाउर माध्यमको अस्वाभाविक र गलत प्रयोग गौण तर अत्यन्त महत्वपूर्ण कारण देखिन्छन्। सानै उमेरमा भागी हिड्ने/विवाह गर्ने, पढाइ छाडी घरमा भरखर विवाह भएकी श्रीमती छाडी बैदेशिक रोजगारीमा जाने पद्धतिले पनि पछिल्लो पुस्तामा सम्बन्ध विच्छेदका घटना बढिरहेको देखिन्छ। त्यसै गरी विदेशबाट पतिले बाबु आमालाई नभनीकनै पत्नीको नाउँमा मात्रै पैसा पठाइदिने, उक्त पैसाले पत्नीले विलासिताका वस्तु उपभोग गर्ने, फेसबुक टिकटक लगायतका सञ्चार माध्यममार्फत अन्य तेस्रो व्यक्तिसँग सम्पर्कमा रहने साथै अन्त्यमा पतिले विदेशबाट पठाएको सबै पैसा खाई मासी तेस्रो ब्यक्तिसँग भागी हिड्ने समेतका घटनाहरु समेत समाजमा पर्याप्त मात्रामा देखिएका छन्। त्यसैगरी पुरुषहरु पनि बैदेशिक रोजगारीका लागि भरखर विवाह गरेकी श्रीमती घरमै छाडेर विभिन्न् मुलुकमा जाने, फेसबुक टिकटक लगायतका सञ्चार माध्यममार्फत विवाहइतर सम्बन्ध बनाई मनोरञ्ज्न र विलासितामा खर्च गर्ने, आफूले दुःख गरी कमाएको पैसा पनि बचाई घरमा नपठाई बाहिर अर्कै श्रीमती राखी घरकी श्रीमतीलाई वेवास्ता गर्ने लगायतका परिघटना पनि समाजमा दिनानुदिन सुनिदै आएका छन्।

सम्बन्ध विच्छेदले पारेका असरहरु:

(क) व्यक्तिगत र सामाजिक तहमा

सम्बन्ध विच्छेदले पार्ने पहिलो प्रभाव भनेकै व्यक्तिगत जीवनमा हो। त्यस्ता प्रभावहरु देहायबमोजिम हुने गर्दछन्।

- सम्बन्ध विच्छेद पश्चातको बाँकी एक्लो जीवन जीउन कष्टकर हुन सक्छ।
- आधा सम्पत्ति लिई पत्नी् अर्कैव्यक्तिसँग गएको अवस्थामा पुनः विवाह गर्दा आर्थिक भार बढ्न सक्छ।
- पति-पत्नी बीचको मायाँ, स्नेहको अभाव हुने गर्छ।
- मानसिक विच्छिप्तीता तथा डिप्रेसन हुन सक्छ।
- जीवनमा सहज रुपमा चलिरहेको अध्ययन, व्यापार.. मा ब्रेक लाग्न सक्छ।
- परिपक्क उमेरमा आइ सम्बन्ध विच्छेद गरेकाका लागि अर्को विवाह गर्ने उमेर पनि नहुने र घरपरिवार बाट पनि हेला भइरहन सक्छ।
- समाजले यो त सम्बन्ध सम्बन्ध विच्छेद गरिसकेको केटा/केटी हो भन्नेर दृष्टिकोण राखी पुनः विवाह गर्न असहज हुन सक्छ।
- मुद्दा मामिला गरी जेनतेन पतिबाट पाएको टुक्रा टुक्रा सम्पत्ति पनि बिक्री नहुने साथै आफू सम्पत्ति भएको ठाउँमा पुरानो पतिको नजिकै पनि बस्न नसक्ने झन् ठूलो समस्या भई त्यो अंश समेत छाडी हिड्ने अवस्था हुन सक्छ।

(ख)छोराछोरीमा पर्ने प्रभाव

- बालबालिकाको नियमित पढाई विग्रने, पढाइ छाड्ने
- अस्वाभाविक व्यवहार देखाउने
- घर छाडेर अन्यत्र बरालिने
- डिप्रेसनमा जाने
- बालअपराधमा संलग्न हुने आदि।

सम्बन्ध विच्छे द सम्बन्धी समस्याको समाधानका लागि गर्नुपर्ने सुधारका उपायहरु:

- पति-पत्नी दुवैले एक अर्काको अस्तित्व स्वीकार गर्नुपर्छ।
- पितृसत्तात्मक सोँच र शैलीमा परिवर्तन ल्याउनुपर्छ।
- पति-पत्नीच दुवैले विवाह इतर सम्बन्ध राख्नुवहुँदैन।
- एक अर्काले दुःख गरी कमाएको सम्पत्तिलाई एक अर्कोले जोगाउनुपर्छ।
- क्षणिक लाभ र खुसीका लागि वर्षौंको सम्बन्धलाई लत्याउनु हुँदैन भन्ने। कुरा एक अर्काले बुझ्नुपर्छ।
- पति-पत्नी दुवैबीच निरन्तर दुःख, पीर, हाँसो, खुसी, उपलब्धी तथा समस्याको खुलेर साटासाट गर्नुपर्छ।
- विवाह पवित्र वन्धन हो भन्नै कुरालाई एक अर्काले मनन गर्नुपर्छ।
- विवाह गरेर ल्याइएकी श्रीमती पनि कसैकी छोरी, दिदी, बहिनी हो उसले जस्तै आफ्नीी दिदी बहिनीले पनि अर्कोको घरमा त्यस्तै व्यवहार पाउँछन् होला भन्नेन कुरा मनन गरेर नयाँ घरमा उसलाई मायाँ स्नेह दिनुपर्छ।
- विवाह गरेर पतिको घरमा गएकी पत्नीसले पनि पतिको घरलाई आफ्नोे घर मानेर पतिका बाबु आमालाई पनि आफ्नाए बाबु आमा मानेर सोही बमोजिम व्यवहार गर्नुपर्छ।
- बालविवाहलाई निरुत्साहित गर्नुपर्छ। यसका लागि पर्याप्तो जनचेतना, तालिम तथा शिक्षाको व्यवस्था गर्नुपर्छ।
- विद्यालय, विश्वविद्यालय समेतमा पारिवारिक जीवनका विषयलाई अनिवार्य पाठ्यक्रमकै रुपमा समावेश गरी अध्ययन अध्यापन गराउनुपर्छ।
- किशोर किशोरीहरुका लागि लक्षित गरी विवाह, सम्बन्ध विच्छेद र यसका विकृति लगायतका विषयमा स्थानीय निकायहरुबाट पनि पर्याप्तन जनचेतना दिनुपर्छ।
- फेसबुक टिकटक लगायतका सञ्चाथर माध्यमको गलत प्रयोगमा नियन्त्रण गर्नुपर्छ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय निकायको समन्वयमा वैदेशिक रोजगारीको विकल्प खोजी देशमै स्वरोजगारीको दीर्घकालीन व्यवस्था गर्नुपर्छ आदि..।

अन्यमा:

विवाह भनेको पवित्र वन्धन हो। यो दुई मुटुको मेल हो। दुई परिवारको मिलन हो। "लोग्ने स्वास्नीको झगडा परालको आगो" भने झैं पति-पत्नीबीच सामान्य मनमुटाव हुनु अस्वाभाविक होइन। यसलाई आपसमा मिलाउन सकिन्छ। यसबाट उनीहरुको सम्बन्ध थप विस्तार हुन सक्छ नै तर उक्त मनमुटाव "भुसको आगो" भयो भने चाहीं त्यसको सम्बन्धले अन्ततः सम्बन्ध विच्छेदको अवस्थासम्म पुर्याउने नै हुन्छ। दुई व्यक्तिबीचको सम्बन्ध तोड्न जति सहज हुन्छ जोड्न त्यति सहज हुँदैन। पछिल्लो समयमा आएको मुलुकी देवानी संहिताले महिला र पुरुष दुवैलाई सम्बन्ध विच्छेदका लागि बाटो खुला गरिदिएको छ। प्रस्तुत कानूनी व्यवस्थालाई पुरुष महिला दुवैले सन्तुलित रुपमा र अन्तिम विकल्पको रुपमा प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ। यसलाई स-साना विषयवस्तुमा पनि सम्बन्ध विच्छेदलाई नै उपयोग गरी यसको दुरुपयोग गरेको खण्डमा भने यसले व्यक्तिगत, सामाजिक र राष्ट्रिय स्तर मै चुनौती सिर्जना गर्न सक्छ। त्यसैले पति-पत्नीयका स-साना झैझगडा, मनमुटावलाई पनि क्षणिक आवेश र कसैको लहलहैमा लागेर सम्बन्ध विच्छेदजस्तो अन्तिम निर्णयको विन्दुमा नपुगौं। एक आपसमा विवादको समाधान गरौं। जीवनरुपी रथलाई सहज रुपमा चलाऔं। जीवन सुखमय पारौं। यसैमा सबैको भलाई छ।

रेखदेख

रुकुमको लोकप्रिय पत्रिका

२०७९ श्रावण ३० सोमबार । 15 August 2022 Monday

हामी जे देख्छौं, त्यही लेख्छौं

समाचार

www.rekhadekh.com

नेपालको संविधानमा दलितको अधिकार

नेपालको संविधानमा दलितको हक अधिकार देहायबमोजिम व्यवस्था गरिएको छ ।

सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गर्ने ।सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने राज्यको राजनीतिक उद्देश्य हुने ।

• सामान्य कानूनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धर्म, वर्ण, जात, जाति वा अन्य कुनै आधारमा भेदभाव नगरिने ।

• सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका महिला, दलित, लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्ने ।

• कुनै व्यक्तिलाई उत्पत्ति, जात, जाति, समुदाय, पेशा, व्यवसाय वा शारीरिक अवस्थाको आधारमा कुनै निजी तथा सार्वजनिक स्थानमा कुनै प्रकारको छुवाछूत वा भेदभाव नगरिने ।

• कुनै वस्तु, सेवा वा सुविधा उत्पादन वा वितरण गर्दा त्यस्तो वस्तु, सेवा वा सुविधा कुनै खास जात वा जातिको व्यक्तिलाई खरीद वा प्राप्त गर्नबाट रोक लगाइने वा त्यस्तो वस्तु, सेवा वा सुविधा कुनै खास जात वा जातिको व्यक्तिलाई मात्र बिक्री वितरण वा प्रदान नगरिने ।

• उत्पत्ति, जात, जाति वा शारीरिक अवस्थाको आधारमा कुनै व्यक्ति वा समुदायलाई उच्च वा नीच दर्शाउने, जात, जाति वा छुवाछूतको आधारमा सामाजिक भेदभावलाई न्यायोचित ठान्ने वा छुवाछूत तथा जातीय उच्चता वा घृणामा आधारित विचारको प्रचार प्रसार गर्न वा जातीय विभेदलाई कुनै किसिमले प्रोत्साहन गर्न नपाइने ।

• जातीय आधारमा छुवाछूत गरी वा नगरी कार्यस्थलमा कुनै प्रकारको भेदभाव गर्न नपाइने ।

• सबै प्रकारका छुवाछूत तथा भेदभाव जन्य कार्य गम्भीर सामाजिक अपराधका रूपमा दण्डनीय हुने र पीडितले क्षतिपूर्ति पाउने ।

• दलितले राज्यका सबै निकायमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुन पाउने ।

• दलित समुदायलेआफ्नो परम्परागत पेशा, ज्ञान, सीप र प्रविधिको प्रयोग, संरक्षण र विकास गर्न पाउने ।

• सार्वजनिक सेवा लगायतका रोजगारीका अन्य क्षेत्रमा दलित समुदायको सशक्तीकरण, प्रतिनिधित्व र सहभागिताका लागि विशेष व्यवस्था गरिने ।

• दलित विद्यार्थीलाई प्राथमिकदेखि उच्च शिक्षासम्म छात्रवृत्ति सहित निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरिने ।

• प्राविधिक र व्यावसायिक उच्च शिक्षामा दलितका लागि विशेष व्यवस्था गरिने ।

• दलित समुदायलाई स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा प्रदान गर्न विशेष व्यवस्था गरिने ।

• दलित समुदायका परम्परागत पेशासँग सम्बन्धित आधुनिक व्यवसायमा उनीहरूलाई प्राथमिकता दिई त्यसका लागि आवश्यक पर्ने सीप र स्रोत उपलब्ध गराईने ।

• भूमिहीन दलितलाई एकपटक जमीन उपलब्ध गराईनेर आवासविहीन दलितलाई बसोबासको व्यवस्था गरिने ।

• दलित समुदायलाई प्राप्त सुविधा दलित महिला, पुरुष र सबै समुदायका दलितले समानुपातिक रूपमा पाउने गरी न्यायोचित वितरण गरिने ।

• सामाजिक रूपले पछाडि परेका महिला, दलित समेतले समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यको निकायमा सहभागि हुन पाउने सामाजिक न्यायको हक हुने ।

• समाजमा विद्यमान धर्म,प्रथा,परम्परा, रीति तथा संस्कारका नाममा हुने सबै प्रकारका विभेद, असमानता, शोषण र अन्यायको अन्त्य गर्ने ।

• हरवा, चरवा, हलिया, भूमिहीन, सुकुम्बासीहरूको पहिचान गरी बसोबासका लागि घर घडेरी तथा जीविकोपार्जनका लागि कृषियोग्य जमीन वा रोजगारीको व्यवस्था गर्दै पुनःस्थापना गर्ने ।

• उत्पीडित तथा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण, विकास र आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने ।

• सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिंग, क्षेत्र र समुदायभित्रका आर्थिक रूपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने ।

• समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली बमोजिम हुने प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको निर्वाचनका लागि राजनीतिक दलले उम्मेदवारी दिंदा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा गर्ने ।

• राष्ट्रिय सभामा प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा एक जना दलित निर्वाचित गर्नु पर्ने ।

• गाउँ कार्यपालिकामा दलित वा अल्पसंख्यक समुदायबाट गाउँ सभाले निर्वाचित गरेका दुईजना सदस्य रहने ।

• नगर कार्यपालिकामा दलित वा अल्पसंख्यक समुदायबाट नगर सभाले निर्वाचित गरेका तीनजना सदस्य रहने ।

• जिल्ला समन्वय समितिमा दलित वा अल्पसंख्यकबाट जिल्ला सभाले निर्वाचित गरेको कम्तीमा एक जना सदस्य रहने ।

• राष्ट्रिय दलित आयोग संवैधानिक निकायको रुपमा रहने र सोको अध्यक्ष र सदस्यहरु दलित मात्र रहने ।

त्रिवेणी गाउँपालिकाको कार्यालय रुकुम पश्चिम

टोल शिक्षाको लागी ट्याब्लेट र स्पिकर बितरण

■ रेखदेख संवाददाता

रुकुम

सिस्ने गाउँ पालिकामा टोल शिक्षा सञ्चालनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले टोल शिक्षा सहजकर्ता (शिक्षक) लाई प्रबिधी प्रयोग को रुपमा ट्याब्लेट र ब्लुटुथ स्पिकर बितरण गरिएको छ । गत श्रावण २० गते सिस्ने गाउँपालिकाको रुकुमकोटमा एक कार्यक्रम बीच पालिकाका अध्यक्ष कृष्ण रेग्मी, उपाध्यक्ष गोपाल रेउले तथा शिक्षा प्रमुख मंगलसिंह बुढाले संयुक्त रुपमा ट्याब्लेट र ब्लुटुथ स्पिकर बितरण गरिएको हो। युनिसेफ/युएस आईडीको आर्थिक सहयोग सिस्ने गाउँपालिकाको समन्वय र रुकुमेली समाज बिकास केन्द्रको सहजीकरणमा कोभिड-१९ को लागी शिक्षामा प्रतिकार्य कार्यक्रम अर्न्तगत सिस्ने गाउपालिकामा टोल शिक्षामा कार्यरत ९७ जना सहजकर्तालाई एक/एक गोटा ट्याब्लेट र ब्लुटुथ स्पिकर बितरण गरिएको छ । प्रारम्भिक कक्षाका बालबालिकाको सिकाईलाई सहयोग पुऱ्याउन सामग्रीहरु एकीकृत गरी सिकाईमा प्रयोग गर्न, शिक्षण सिकाई तयारीको लागी शिक्षकलाई आवश्यक पर्ने सन्दर्भ सामाग्रीहरु, टोल सिकाईमा बिद्यार्थीहरुलाई सक्रिय बनाई शिक्षण सिकाईलाई चाखपुर्ण बनाउन र शिक्षण सिकाईमा प्रबिधीको प्रयोग गर्ने उद्देश्यले ट्याब्लेट र ब्लुटुथ स्पिकर बितरण गरिएको रुकुमेली समाज विकास केन्द्रका अध्यक्ष नरबहादुर नेपालीले जानकारी दिएका छन्।

सिस्ने गाउँपालिकामा जस्तै भुमे गाउपालिकामा पनि ट्याब्लेट र ब्लुटुथ स्पिकर वितरण गर्ने कार्यक्रम रहेको कार्यक्रम रहेको परियोजना संयोजक रमेश कुमार गौतमले बताएका छन्। गत फागुन महिना देखी रुकुम पुर्वको सिस्ने र भुमे गाउँपालिकामा कोरोना लगायतको महामारीबाट शिक्षामा पर्न गएको क्षति न्युनिकरण गर्नको लागी यस प्रतिकार्य कार्यक्रम सञ्चालन हुदैं आएको छ।

जसमा स्थानीय सरकारहरुको समन्वय, युनिसेफ/युएस आईडीको आर्थिक सहयोग र रुकुमेली समाज बिकास केन्द्रको सहजीकरणमा सिस्ने र भुमे गाउँपालिकाका सबै बिद्यालयहरुमा टोल शिक्षा लगायतका अन्य कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुदैं आएका छन्।

हिमाली छापाखाना एण्ड स्टेशनरी पसल

हामीकहाँ फोटोकपी, लेमिलेसन, स्क्रिन प्रिन्ट, फोटो प्रिन्ट, पाठ्यपुस्तक, पत्रपत्रिका, कपडाको झोला छपाई, स्टेशनरी सामान, भिजिटिङ्ग कार्ड, विबाह कार्ड, शुभकामना कार्ड, कम्प्युटर टाईपिङ्ग, स्क्यानिङ्ग, एमआरपी फारम भर्नुका साथै इमेल इन्टरनेट सेवा समेत प्रदान गरिन्छ ।

हिमाली छापाखाना एण्ड स्टेशनरी पसल
मुसीकोट नगरपालिका -१, तल्लो बजार
रुकुम (पश्चिम)
फोन ०८८-५३०२६९ वा ९८४७९५४१९९, ९८४७९५४०७१

रेखदेख साप्ताहिक राशिफल

३० साउन- ५ भदौ २०७९
15-21 August 2022

युवा जोतिष : ठाकुर देवकोटा
सम्पर्क नं. ९८४७८४४०९५

मेष : यो साता कुनै न कुनै कुराले मनमा प्रसन्नता छाउनेछ। धर्मकर्म तथा समाजसेवामा मन लाग्नेछ । रोकिएका अधुरा कामहरू पुरा हुनेछन् । व्यापार व्यवसायमा बाधा आउनेछ । नयाँ सवारी साधन प्राप्तिको योग पनि छ । साताको उत्तरार्धबाट घर व्यवहारको समस्याले सताउनेछ ।

वृष : यो हप्तामा रमाइलो यात्राको योग रहेको छ । मनोरञ्जन कार्यक्रममा सहभागिता भइनेछ। बुद्धिको उपयोग गर्नाले जटिल ठानिएको कार्य सम्पादन हुन सक्छ। मन मिल्ने साथीको सहयोग र हौसला मिल्नेछ। व्यवसायको सन्दर्भमा रमाइलो यात्रा हुनेछ। स्वास्थ्यमा सुधार पनि आउला।

मिथुन : यो साता शुभकार्यको चर्चा चल्नेछ र शुभ कार्यमा सरिक भइनेछ। पुँजी बजारमा लगानी गर्दा सफलताको अवसर जुट्नेछ। नयाँ काममा हात हाल्ने समय पनि छ। साताको अन्त्यमा परिवारमा मायामा कमी आउनेछ। मित्रहरूले वचन पूरा नगर्दा आर्थिक हैरानी बेहोर्नु पर्ला।

कर्कट : यो साताको सुरुका दिनमा महत्त्वपूर्ण कार्यमा व्यवधान आइपर्ला । कसैसँग बोल्दा वा ठट्टा गर्दा सतर्कता अपनाउनुहोला । नाक तथा घाँटीमा समस्या आउला । साताको मध्यबाट नसोचेको ठाउँ बाट धन हात पर्नेछ, तर धार्मिक यात्राको योग छ । सांस्कृतिक क्षेत्रमा रुचि पनि बढ्नेछ ।

सिंह : यो साता विद्या र बुद्धिको विकास हुनेछ । आतिथ्यपूर्ण सम्मान पाइएला। सांस्कृतिक क्षेत्रमा रुचि बढ्नेछ। भूमि, वाहन र पैत्रिक सम्पत्तिबाट लाभ मिल्ने योग छ। सद्विचारले अभिप्रेरित हुनेहरूलाई बिस्तारै बढी लाभ मिल्नेछ ।

कन्या : यो साता मनपर्ने व्यक्तिको भरपुर साथ र सहयोग मिल्नेछ। प्रेम जीवन सुखद् रहनेछ। अचल सम्पत्ति हात पर्ला। कलकारखाना र बन्दव्यापारमा फाइदा हुनेछ। गरेको कार्यमा सफलता पनि मिल्नेछ । जोशजाँगर र हिम्मत बढ्नेछ ।

तुला : यो साता धर्मकर्ममा मन लाग्नेछ । धार्मिक प्रतिष्ठान तथा मठ मन्दिरमा सेवा गर्ने अवसर मिल्नेछ । परीक्षा आदि प्रतिस्पर्धामा उत्तीर्ण हुन सकिनेछ। शेयर बजारमा लगानीको अवसर जुट्नेछ। प्रेमीले नयाँ स्थानको भ्रमण गर्ने प्रस्ताव राख्न सक्छन्।

वृश्चिक : साताको सुरुका दिनमा ताके अनुरूप काम नबन्नाले दिक्क लाग्नेछ । मनमा दुबिधा उत्पन्न होला । यात्रा कष्टकर हुनसक्छ सचेत रहनु पर्छ, तर आफन्तसँग भेटघाट हुनेछ। साताको मध्यमा आफन्तको प्रगतिमा मन रमाउनेछ। शुभकार्यको चर्चा पनि चल्नेछ ।

धनु : यो साता शुभकार्यको चर्चा चल्नेछ। रमणीय र सुखद् यात्राको हुनेछ । परिश्रमअनुसार उपलब्धि राम्रै पाइनेछ। नयाँनयाँ क्षेत्रमा लगानीको अवसर मिल्नेछ । मध्य सातामा नजिकैका व्यक्तिबाट कार्यमा बाधा आउनसक्छ।

मकर : यो साता नयाँ ज्ञान सिक्ने मौका मिल्नेछ। प्रेम र मित्रताको बन्धन कसिने बेला छ । ठीक समयमा सही निर्णय लिन सकिनेछ र आम्दानी बढ्नेछ। व्यवसायका लागि यात्रा सम्भावना छ। दाम्पत्य जीवन सुखद् तथा समृद्ध बन्ने देखिन्छ । वैदेशिक कार्य अघि बढ्नेछ ।

कुम्भ : यो साता नयाँ ज्ञान सिक्ने मौका मिल्नेछ। महिला वा मित्रबाट विशेष सहयोग पाइने छ। प्रेम र मित्रताको बन्धन कसिने बेला छ। आयआर्जन बढ्नुका साथै दिगो फाइदा हुने काम प्रारम्भ गर्न सकिनेछ। साताको अन्त्यमा कार्य सिद्धिको योग समेत छ।

मीन : यो साता समस्या समाधानका लागि चालिएका कदमहरू निरर्थक हुनसक्छ। यात्रामा सावधानी अपनाउनु पर्नेछ। साताको मध्यमा मित्रबाट विशेष सहयोग मिल्नेछ । नयाँनयाँ ज्ञान सिक्ने मौका मिल्नेछ । रोजगारको अवसर पनि मिल्नेछ ।

हामी जे देख्छौं, त्यही लेख्छौं
रेखदेख
www.rekhadekh.com

२०७९ श्रावण ३० सोमबार ।
15 August 2022 Monday

जि.प्र.का.रुकुम द.नं. ६/२०७१/२०७२
रुकुम जि.हु.द.नं. ११/२०७१/२०७२

चट्याङबाट बच्ने उपाय:

- बिजुली चम्केको बेला सतर्क रहने,
- विद्युतीय तरङ्ग टिप्न सक्ने फलाम, चिसो वस्तु नछुने,
- बिजुली चम्केको केही समयसम्म पानी परेको क्षेत्रमा ननिस्कने,
- सकेसम्म घरभित्रै झ्यालढोका बन्द गरेर सुक्खा ठाउँमा बस्ने,
- खुला ठाउँमा भए कुनै घर अथवा भवनमा छिर्ने,
- सकभर अग्लो स्थानमा नबस्ने,
- धातुका ह्याण्डल, चेन भएका ब्याग वा अन्य सामान प्रयोग नगर्ने।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

चार वर्षदेखि केवल पोथी कछुवा मात्रै

h lGd P , k o f[/ 0 fLo lj k lQ s f]; $! !

अमेरिकाको फ्लोरिडामा कछुवाको एक अस्पताल छ । उक्त कछुवा अस्पतालका वैज्ञानिकहरु अहिले सकसमा छन्। किनकी पछिल्लो चार वर्षदेखि उक्त क्षेत्रमा केवल पोथी समुद्री कछुवा मात्रै जन्मिर हेका छन् ।

यदि संसारमा कुनै पनि प्रजातिको केवल पोथी जीवमात्रै पैदा भयो भने के होला ? यो निकै चिन्ताजनक स्थिति हो । प्राकृतिक रुपमा भाले र पोथी एक अर्काका लागि बनेका हुन् । उनीहरु मिलेर आफ्नो प्रजातिलाई अगाडि बढाउने काम गर्दछन् । तर केवल पोथी वा भाले मात्र भएमा प्रजाति नै लोप हुने स्थिति बन्न सक्दछ । वैज्ञानिकहरुका अनुसार पोथी कछुवामात्रै जन्मिनुको कारण जलवायु परिवर्तन र बढ्दो तापमान हुन सक्दछ । यसले अण्डाभित्रको भ्रुणमा लिंग परिवर्तन भैरहेको वैज्ञानिकहरुको अनुमान छ। यदि यहीँ प्रकारले यदि सामुद्रिक कछुवाका पोथी बच्चा मात्रै जन्मिए भने यो प्रजातिको वंश विनाश हुने देखिन्छ । युनिभर्सिटी अफ एक्स्टर का इकोलोजिस्ट लूसी हक्सका अनुसार सामुद्रिक कछुवाका ७ वटा प्रजाति छन् । जसले तापक्रम बढ्दै जाँदा पोथी बच्चामात्रै पैदा गर्न थालेका छन् । लुसीले यस विषयमा सन् २००७ बाटै अध्ययन गर्दै आएकी छिन् । सामुद्रिक कछुवामा उसो त भालेको सख्या कम हुन्छ । अर्थात् १० वटा कछुवाका बच्चा जन्मिँदा त्यसमा एउटा मात्र भाले बच्चा जन्मिन्छ । अब यदि जलवायु परिवर्तनका कारण बालुवा अझै तात्न थाल्यो भने अण्डाभित्रको भ्रुणको लिंग परिवर्तन हुनेछ । जसका कारण अण्डाबाट भाले जन्मिनेछैन, केवल पोथी बच्चा मात्र बाहिर आउनेछ । तापमान वृद्धिले भाले कछुवाको विकास नै रोकिनेछ । यदि भाले कछुवा भएनन् भने पोथीले मात्र नयाँ बच्चा पैदा गर्न सक्नेछैन । यसले भविष्यमा न त भाले कछुवा रहनेछ, न त पोथी नै । विस्तारै प्रजाति नै लोप हुनेछ । ऋमेरिकाको राष्ट्रिय सामुद्रिक तथा वायुमण्डलीय विभागका अनुसार समुद्री कछुवाका अण्डा ३१ डिग्री वा त्यो भन्दा तातो बालुवामा रह्यो भने त्यसबाट पोथी बच्चा निस्किने सम्भावना लगभग शतप्रतिशत तै हुन्छ । फ्लोरिडाको म्याराथन सहरस्थित कछुवा अस्पतालका व्यवस्थापक बिट जर्किलबेसका अनुसार पछिल्लो ४ वर्षदेखि गृष्मयाममा गर्मी बढिरहेको छ । त्यसैले पछिल्लो चार वर्षदेखि केवल पोथी कछुवा मात्रै जन्मिर हेका छन् । यो प्रक्रिया केवल त्यहाँमात्र नरहेर विश्वभर नै देखिएको उनको भनाई छ । सन् २०१८ मा गरिएको एक अध्ययनले पूर्वी अष्ट्रेलियामा ९९ प्रतिशत कछुवाका बच्चा पोथी नै जन्मिने गरेको देखाएको थियो । कलेज अफ चार्ल्स्टनका प्राध्यापक तथा बायोलोजिस्ट डेभिड ओबेन्सका अनुसार आगामी केही दशकमा सामुद्रिक कछुवाको प्रजातिहरुमा भाले कछुवाको संख्या लगभग समाप्त नै हुनेछ । पर्याप्त भाले कछुवाको अभावमा कछुवामा वंशाणुगत भिन्नता आउनेछैन । भालेको अभावमा प्रजनन क्रिया नै हुन पाउने छैन । एजेन्सीको सहयोगमा

नेपालको संविधानमा सीमान्तीकृत समुदायको अधिकार

नेपालको संविधानमा सीमान्तीकृत समुदायको अधिकार देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिएको छ ।

- राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक रुपले पछाडि पारिएका, विभेद र उत्पीडन तथा भौगोलिक विकटताको कारणले सेवा सुविधाको उपभोग गर्न नसकेका वा मानव विकासको स्तर भन्दा न्यून स्थितिमा रहेका समुदायलाई सीमान्तीकृत समुदायको रुपमा परिभाषा गरिएको ।
- आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने ।
- सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका सीमान्तीकृत समुदाय लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्ने ।
- सामाजिक रुपले पछाडि परेका सीमान्तीकृत समुदाय समेतलाई समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यको निकायमा सहभागी हुन पाउने सामाजिक न्यायको हक हुने ।
- उत्पीडित तथा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण, विकास र आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने ।
- सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिंग, क्षेत्र र समुदायभित्रका आर्थिक रुपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने ।
- समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली बमोजिम हुने प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको निर्वाचनका लागि राजनीतिक दलले उम्मेदवारी दिंदा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा गर्ने ।
- सीमान्तीकृत समुदाय समेतको हक अधिकारको संरक्षण गर्न संवैधानिक आयोगको रुपमा राष्ट्रिय समावेशी आयोगको व्यवस्था ।
- नेपाली राजदूत र विशेष प्रतिनिधि समावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने ।
- संवैधानिक अंग र निकायका पदमा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने ।

नेपाल सरकार
कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

बाँफीकोट गाउँपालिकाको कार्यालय
रुकुम (पश्चिम) कर्णाली प्रदेश नेपाल

'सुरक्षित पानी, स्वस्थ जिन्दगानी'

जनहितमा जारी सन्देश

मौसम परिवर्तनको समयमा विभिन्न रोगहरुको प्रकोप बढ्ने हुँदा सुरक्षित पानीके प्रयोग तथा सुरक्षित व्यबहार अपनाऔं । कोभिड-१९ जस्तो महामारीबाट बच्न र अरुलाई पनि बचाउन बेला बेलामा हात धुने गरौं

तेज नारायण महतो
खानेपानी सिचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय
रुकुम (पश्चिम)

जनहितमा जारी सन्देश

- महिलाको उमेर कम्तिमा २० बर्ष पुगेपछि मात्र बिबाह गरौं ।
- गर्भावस्था र सुत्केरी अवस्थामा पोषिलो खानेकुरा खाने गरौं ।
- गर्भावस्थामा कम्तीमा ४ पटक स्वास्थ्य जाँच गराऔं ।
- बच्चा दक्ष स्वास्थ्कर्मीको निगरानीमा स्वास्थ्य संस्थामै जन्माऔं ।
- बच्चा जन्मेको एक घण्टाभित्र आमाको बिगौती दुध खुवाऔं ।
- बच्चा जन्मेको ६ महिना सम्म आमाको दुधमात्र खुवाउनु पर्दछ ।
- बच्चा ६ महिना पुगेपछि मात्र पुरक आहारा खुवाउने गरौं ।
- बच्चालाई कुपोषणबाट जोगाउन पोशिलो खानेकुरा खुवाऔं ।
- सरसफाई गरौं, झाडापखाला, आऊ जस्ता रोगबाट बचौं ।

जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय रुकुम (पश्चिम)

रेखदेख साप्ताहिकको लागि प्रकाशक/सम्पादक : प्रबिर ददेल कार्यालय : मुसीकोट नगरपालिका. १, मिडियाचोक रुकुम (पश्चिम) फोन नं : ९८४७८७६७१३ इमेल : rekhadekh@gmail.com, prabir.rukum@gmail.com
Web-www.rekhadekh.com मुद्रण : राप्ती अफसेट प्रेस रुकुम